

UOT 372.3/4

KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRDƏ MİLLİ QÜRUR HISSİNİN FORMALAŞDIRILMASINI ƏSAS AMİL KİMİ

Fidan Araz qızı Rüstəmovə*Bakı Qızlar Universitetinin magistrantı***ORCID:** 0009-0001-3069-9284**E-mail:** fidantgh@gmail.com

Açar sözlər: Milli qürur hissi, kiçik yaşlı məktəblilər, milli-mənəvi tərbiyə, məktəb və ailə əməkdaşlığı, vətənpərvərlik tərbiyəsi, pedaqoji proses, milli dəyərlər

Ключевые слова: Чувство национальной гордости, младшие школьники, нравственно-патриотическое воспитание, сотрудничество школы и семьи, воспитание патриотизма, педагогический процесс, национальные ценности

Key words: Sense of national pride, young schoolchildren, moral and patriotic education, school-family cooperation, patriotism education, pedagogical process, national values

Milli kimlik – xalqın mənəvi varlığını, tarixi yaddaşını, mədəni və mənəvi dəyərlərini birləşdirən çoxşaxəli bir anlayışdır. O, milli düşüncə tərzini, dil və mədəniyyəti, dini inancları, tarixi yaddaşı, vətəndaşlıq şüurunu, vətənpərvərlik hissini, milli ideyanı və milliyyətçilik ruhunu özündə birləşdirir. Milli kimlik həm fərdin, həm də cəmiyyətin özünü müəyyən bir xalqa və dövlətə mənsub hiss etməsinin ifadəsidir.

Milli identiklik isə fərdin öz milli mənsubiyyətini dərk etməsi, bu mənsubiyyətlə fəxr etməsi və həmin mənsubiyyətə uyğun sosial-siyasi davranış modeli formalaşdırması ilə xarakterizə olunur. Başqa sözlə, milli identiklik insanın özünü müəyyən millətin üzvü kimi qəbul etməsi, onun dəyərlərini mənimsəməsi və bu dəyərləri həyat tərzində əks etdirməsidir.

Milli identikliyin formalaşması mürəkkəb, çoxmərhləli bir prosesdir və bir sıra amillərin qarşılıqlı təsiri ilə reallaşır. Bu amillər arasında ailə tərbiyəsi, təhsil sistemi, ictimai-mədəni mühit, tarixi yaddaşın qorunması və kütləvi informasiya vasitələrinin təsiri mühüm yer tutur.

Bu anlayışın mahiyyətini daha dərinəndən anlamaq üçün onun struktur hissələrini nəzərdən keçirmək zəruridir. Milli identiklik bir neçə əsas komponentdən ibarətdir: 1. **Milli şüur** – fərdin öz xalqına, millətinə və dövlətinə mənsubiyyətini dərk etməsi; 2. **Milli dəyərlər sistemi** – xalqın tarixi, mədəniyyəti, dili, adət-ənənələri və əxlaqı meyarları;

1. **Vətəndaşlıq və siyasi identiklik** – fərdin dövlətə münasibəti, vətəndaş məsuliyyəti və milli maraqlara bağlılığı;

2. **Emosional bağlılıq və milli qürur hissi** – öz millətinə, dilinə və torpağına sevgi və iftixar duyğusu;

3. **Sosial davranış modeli** – milli dəyərlərin gündəlik həyatdakı tətbiqi, milli kimliyə uyğun sosial və mədəni fəaliyyət.

İdarəçilik və ictimai həyat sahəsində milli-mənəvi dəyərlərə sadiqlik Ulu Öndər Heydər Əliyevin fəaliyyətinin əsas prinsipini təşkil etmişdir. O, bütün dövrlərdə milli kimliyə, türk dünyagörüşünə və azərbaycançılıq ideologiyasına dərinəndən bağlı olmuş, dövlət idarəçiliyində mənəviyyatın, əxlaqın və vətənpərvərliyin önəmini daim vurğulamışdır. Heydər Əliyev üçün

siyasət sadəcə idarəetmə vasitəsi deyil, xalqın mənəvi birliyini qoruyan və milli dəyərləri gələcək nəsillərə ötürən bir missiya idi.

Bu baxışlarını Ulu Öndər 25 sentyabr 1998-ci ildə Azərbaycan müəllimlərinin qurultayında etdiyi çıxışında da xüsusi vurğulamışdı. O, müəllimləri gənc nəslin milli ruhda, mənəvi dəyərlərə sadıq, vətənə bağlı və məsuliyyətli vətəndaşlar kimi yetişdirilməsində aparıcı qüvvə adlandırılmış, müəllim peşəsinin cəmiyyətin mənəvi dayağı olduğunu bildirmişdi. Heydər Əliyev demişdir: *“Azərbaycan müəllimlərinin bir məqsədi, bir amalı olmalıdır. Azərbaycanımızı çiçəklənən, inkişaf edən firavan, qüdrətli dövlətə çevirməyə qadir, müstəqillik ideyalarına sadıq, özünü vətənin azadlığı naminə fəda etməyə hər an hazır olan, yeni təfəkkür tərzini qavrayaraq müasir tələblərə cavab verən sağlam əqidəli, milli ruhlu nəsil yetişdirmək...”*

(http://www.anl.az/down/meqale/az_muellimi/2014/dekabr/409062.htm)

Bu məqsədə nail olmaq üçün təlim-tərbiyə prosesində müəllim, uşaq və valideyn əməkdaşlığının yeni, daha səmərəli formaları və mexanizmləri müəyyən edilməlidir. Müasir dövrdə təhsil, tərbiyə sistemində bu əməkdaşlığın mahiyyəti yalnız bilik ötürməkdən ibarət olmamalı, həm də şəxsiyyətin formalaşmasına, mənəvi-əxlaqi dəyərlərin möhkəmləndirilməsinə yönəlməlidir. Bu yanaşma təhsilalanın sadəcə bilikli fərd kimi deyil, həm də milli qürura, vətənpərvərlik ruhuna, mənəvi saflığa malik bir şəxsiyyət kimi yetişdirilməsini zəruri edir.

Müasir təhsil şəraitində kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırılması işinin səmərəliliyi məktəb və ailə arasında qurulan birgə fəaliyyətin düzgün təşkilindən asılıdır. Bu fəaliyyətin keyfiyyətli şəkildə həyata keçirilməsi aşağıdakı şərtlərlə müəyyən olunur:

Ailə-məktəb əməkdaşlığı müzakirə, birgə tədbirlər, milli-mənəvi dəyərlərə əsaslanan layihə və oyun formalı fəaliyyətlərlə müşayiət olunmalıdır.

Bu tədqiqatın fərziyyəsinə görə, əgər yuxarıda göstərilən şərtlər ardıcıl və məqsədyönlü şəkildə təmin edilərsə, məktəb və ailənin birgə fəaliyyəti kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırılmasında yüksək nəticə verəcək, milli-mənəvi tərbiyənin keyfiyyətini artıracaq və uşaqların şəxsiyyət kimi inkişafında mühüm rol oynayacaqdır. Məktəbəqədər müəssisələrinin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri də məhz bu istiqamətdə sistemli işin qurulması, təlim və tərbiyə prosesinin qarşılıqlı vəhdətinin təmin edilməsidir. Yaxşı tərbiyə görmüş, milli-mənəvi kimliyinə sadıq vətəndaş cəmiyyətin əxlaqi və sosial sabitliyinin əsası ailədən və məktəbəqədər müəssisədən başlayır.

Təlim-tərbiyə prosesinin təşkilində məktəbəqədər müəssisədə müəllimin pedaqoji peşəkarlığı, uşaqların fəallığı və valideynin məsuliyyətli iştirakı bir-birini tamamlayan əsas amillər kimi çıxış etməlidir. Belə qarşılıqlı əməkdaşlıq mühitinin yaradılması yalnız fərdi inkişafı deyil, həm də milli kimliyin, mənəvi dəyərlərin və ictimai həmrəyliyin möhkəmlənməsinə xidmət edir.

Milli qürur hissini kiçik yaşlı məktəblilərdə formalaşdırılması uzunmüddətli, davamlı və məqsədyönlü bir prosesdir. Bu proses təsadüfi deyil, əksinə, ictimai-siyasi və mədəni dəyərlərin varislik prinsipi ilə sıx bağlıdır. Uşaqlarda milli qürurun yaranması onların ailə, məktəb və cəmiyyət mühitində aldığı təlim-tərbiyənin keyfiyyətindən, mənəvi dəyərlərin onlara necə aşılmasından birbaşa asılıdır.

Müasir dövrdə ideya və inam məsələlərinin, mənəvi sərvətlərin qorunmasının və inkişaf etdirilməsinin xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyi bir zamanda gənc nəslin milli qeyrət, milli mənlik

və milli iftixar hissi ilə böyüməsi təhsil sisteminin mühüm vəzifələrindən biridir. Bu keyfiyyətlərin formalaşdırılması yalnız fənn dərsləri ilə məhdudlaşmamalı, həm də məktəbdaxili mühitdə, sinifdənkənar tədbirlərdə, ictimai fəaliyyətlərdə və ailə tərbiyəsində sistemli şəkildə həyata keçirilməlidir.

Kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürurun tərbiyəsi təkcə vətənpərvərlik hissini aşılama deyil, həm də öz milli kimliyinə, dilinə, tarix və mədəniyyətinə hörmətlə yanaşma vərdişlərinin formalaşdırılması deməkdir. Bu istiqamətdə aparılan pedaqoji işlər yüksək diqqət, peşəkarlıq və mənəvi məsuliyyət tələb edir.

Milli qürur hissini tərbiyəsi bütün tərbiyə sisteminin əsas istiqamətlərindən biri kimi fasiləsiz, məqsədyönlü və dərin düşünülmüş fəaliyyət tələb edir. Bu fəaliyyətin səmərəliliyi isə müəllim, valideyn və ictimai mühitin birgə səyləri nəticəsində təmin olunur. (3)

Milli qürur hissini formalaşmasında irsiyyətin rolu danılmazdır. İnsanın mənəvi və psixoloji inkişafında genetik amillərin müəyyən təsir gücünə malik olması elmi tədqiqatlarla da sübuta yetirilmişdir. Bu istiqamətdə aparılan araşdırmalar göstərir ki, şəxsiyyətin mənəvi keyfiyyətlərinin və milli duyğularının formalaşmasında irsən ötürülən xüsusiyyətlər mühüm baza rolunu oynayır. N.M. Kazımov, Ə.Ə. Ağayev, A.N. Abbasov, Y.R. Talıbov, F.B. Sadıqov və digər alimlərin elmi fikirləri bu qənaəti təsdiqləyir. Onların tədqiqatlarında insanın genetik quruluşunun onun dünyagörüşü, əxlaqi meyarları və emosional davranışları üzərində müəyyən iz buraxdığı qeyd olunur. Lakin milli qürur hissini təkcə bioloji, yəni genetik yolla ötürülməsi bu mənəvi keyfiyyətin formalaşması üçün kifayət deyil. Çünki milli qürur, vətənə sevgi və milli mənilik şüuru sosial-mədəni təsirlərin, ailə tərbiyəsinin və ictimai mühitin birgə təsiri altında formalaşır. Burada ailənin rolu əvəzolunmazdır. Valideynin uşağa öz xalqının tarixi, mədəniyyəti, dili və ənənələri barədə verdiyi bilgilər, gündəlik davranışında nümayiş etdirdiyi milli kimlik nümunəsi uşağın şüurunda milli qürurun bünövrəsini yaradır.

Beləliklə, irsiyyət milli qürurun yaranması üçün müəyyən təməl imkanları formalaşdırsa da, onun inkişafı və dərinləşməsi ailə tərbiyəsi, sosial mühit və təhsil sistemi vasitəsilə reallaşır. Əgər bu amillər bir-birini tamamlayırsa, milli qürur hissi şəxsiyyətin mənəvi dünyasında sabit və davamlı bir dəyərə çevrilir.

Kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırılması tərbiyə sisteminin mühüm istiqamətlərindən biridir. Bu proses uşağın mənəvi aləminin, emosional təcrübəsinin və sosial davranışının formalaşmasına birbaşa təsir göstərir. Milli qürur hissi uşağın öz xalqına, dilinə, mədəniyyətinə və tarixən formalaşmış mənəvi dəyərlərə sevgi və hörmət münasibətini ifadə edir. Bu keyfiyyətin təməli isə uşaq yaşlarından qoyulur və onun tərbiyəsində xalq ədəbiyyatının, xüsusilə nağılların mühüm rolu vardır.

Nağıllar xalqın həyat təcrübəsini, mənəvi dəyərlərini, tarixi yaddaşını və milli dünyagörüşünü özündə əks etdirən zəngin mədəni irs nümunələridir. Uşaqlar nağıllar vasitəsilə xeyirlə şəri ayırmağı, doğrunu sevməyi, ədaləti müdafiə etməyi, vətəninə və xalqını qorumağı öyrənirlər. Bu baxımdan, nağıllar təkcə əyləncəli hekayələr deyil, həm də mənəvi-əxlaqi tərbiyə vasitəsidir.

Məsələn, “Koroğlu”, “Cırtan”, “Göyçək Fatma”, “Tülkü və qurd”, “Qoca ilə oğulları” kimi xalq nağılları uşaqlarda mərdlik, vətənpərvərlik, dostluq, əməksevərlik və ədalət kimi dəyərləri formalaşdırır. “Koroğlu” qəhrəmanlığın, ədalətin və zalımlığa qarşı mübarizənin simvolu kimi uşaqlarda milli iftixar və mübarizlik hissi oyadır. “Cırtan” nağılında isə zəif görünən, lakin

ağlı, cəsarəti və iradəsi ilə qalib gələn qəhrəman obrazı uşaqlara milli düşüncədə möhkəm dayanmağı, öz gücünə inanmağı aşılayır.

Nağılların tərbiyəvi təsirinin əsas gücü onların sadə, lakin dərin mənalı bədii formasında və emosional təsirindədir. Uşaqlar bu hekayələrdə özlərinə yaxın olan qəhrəmanlarla eyniləşir, onların davranış və düşüncə tərzi nümünə kimi qəbul edirlər. Bu prosesdə müəllimin rolu xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Müəllim nağılların məzmununu yalnız oxumaqla kifayətlənməməli, həm də onların mənəvi məğzini izah etməli, uşaqlarda milli duyğuların oyanmasına yönəlik müzakirələr aparmalıdır.

Ailə tərbiyəsində də nağılların rolu danılmazdır. Valideynlərin uşaqlara xalq nağıllarını oxuması, onların mənasını birlikdə müzakirə etməsi uşağın milli mənsubiyyətini daha dərinləndirir, dərək etməsinə şərait yaradır. Uşaq öz xalqının yaratdığı qəhrəmanların davranışında milli xarakteri, vətənə sədaqəti, ədalətpərvərlik və insanpərvərlik kimi keyfiyyətləri görür və bu dəyərləri öz şüurunda formalaşdırır.

Nağıllar kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşmasında mühüm pedaqoji vasitə kimi çıxış edir. Onlar uşağın mənəvi dünyasını zənginləşdirir, milli kimliyə bağlılığını gücləndirir, xalqına və vətəninə sevgi tərbiyə edir. Nağılların sistemli şəkildə təlim-tərbiyə prosesinə daxil edilməsi uşaqlarda milli qürurun, mənəvi saflığın və vətənpərvərlik ruhunun möhkəmlənməsinə mühüm töhfə verir.

Nağıllar kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşmasında mühüm pedaqoji və mənəvi vasitə kimi çıxış edir. Onlar uşağın emosional tərəkürünü, estetik zövqünü, mənəvi duyğularını formalaşdırmaqla yanaşı, onun milli-mədəni kimliyinə bağlılığını da möhkəmləndirir. Nağıl vasitəsilə uşaq öz xalqının keçmişini, mübarizəsini, adət-ənənələrini və mənəvi dəyərlərini öyrənir, nəticədə milli kimliyinə və vətəninə qarşı sevgi hissi tədricən şüuruna hopur. (3)

Nağıllar uşaqlara xalqın minillik həyat təcrübəsini sadə və anlaşılqılı dildə çatdırdığı üçün onların təlim-tərbiyə prosesində rolu əvəzolunmazdır. Bu əsərlər vasitəsilə uşaq ədalət, mərhəmət, dostluq, cəsarət və vətənpərvərlik kimi anlayışların mənasını dərək edir. Nağıllarda təsvir olunan qəhrəman obrazları — Koroğlu, Cırtan, Göyçək Fatma, Ağ atlı oğlan, Dəli Domrul və başqaları — uşaqlarda milli qürur, öz xalqına inam, mübarizlik və azadlıq istəyi kimi dəyərlərin formalaşmasına təsir göstərir.

Nağıl qəhrəmanlarının davranış və düşüncə tərzi uşağın mənəvi təcrübəsinə yön verir, ona öz xalqının xarakterinə uyğun davranış nümunələri təqdim edir. Bu yolla uşaq milli mentalitetin daşıyıcısına çevrilir. Nağılların gücü ondadır ki, onlar uşağa bilavasitə nəsihət vermir, əksinə, obrazlar və hadisələr vasitəsilə doğru və yanlışın fərqi varmağa imkan yaradır. Uşaq öz qəhrəmanına heyran qalmaqla onun kimi ədalətli, mərd, yardımsevər və vətənə sadıq olmağa can atır. (2)

Təlim-tərbiyə prosesində nağıllardan düzgün istifadə edildikdə uşaqlarda həm milli düşüncə, həm də mənəvi məsuliyyət hissi formalaşır. Müəllimin burada rolu xüsusilə əhəmiyyətlidir. Müəllim nağılın məzmununu yalnız oxumaqla kifayətlənməməli, onun dərin mənasını açmalı, uşaqları müzakirəyə cəlb etməli, qəhrəmanların davranışı üzərində düşünməyə sövq etməlidir. Bu cür təlim yanaşması uşaqlarda müstəqil fikir yürütmək, hadisələrə mənəvi mövqedən yanaşmaq və öz milli dəyərlərini dərək etmək bacarığı yaradır.

Nağıllar uşağın emosional inkişafına da mühüm təsir göstərir. Nağıl dinləyən və ya oxuyan

uşaq həm hadisələri duyğusal şəkildə qəbul edir, həm də qəhrəmanlarla emosional bağ qurur. Bu prosesdə milli qürur təkcə məntiqi anlamda deyil, həm də duyğu səviyyəsində formalaşır. Uşaq öz xalqının yaratdığı qəhrəmanların uğuruna sevinir, onların çətinliklərinə kədərlənir, bu isə milli həmrəyliyin və mənəvi birliyin ilkin psixoloji əsaslarını möhkəmləndirir.

Beləliklə, nağıllar kiçik yaşlı məktəblilərin tərbiyəsində çoxşaxəli pedaqoji rol oynayır. Onlar uşağın mənəvi dünyasını zənginləşdirir, milli kimliyə və vətənə bağlılıq hissini gücləndirir, xalqın dəyərlərini yeni nəslin şüurunda yaşadır. Nağılların təlim-tərbiyə prosesinə sistemli şəkildə daxil edilməsi milli qürurun, mənəvi saflığın və vətənpərvərlik ruhunun formalaşmasına mühüm təkan verir. Bu baxımdan xalq ədəbiyyatının öyrədilməsi yalnız dil və ədəbiyyat dərslərinin tərkib hissəsi kimi deyil, həm də milli-mənəvi tərbiyə strategiyasının ayrılmaz komponenti kimi qiymətləndirilməlidir.

Problemin aktuallığı. Kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırılması bu günün ən vacib pedaqoji məsələlərindən biridir. Qloballaşma şəraitində gənc nəslin milli dəyərlərə bağlılığının qorunması və milli kimlik şüurunun möhkəmləndirilməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır. Uşaqlıq dövrü şəxsiyyətin mənəvi və vətənpərvərlik keyfiyyətlərinin formalaşdığı əsas mərhələ olduğundan, bu yaşda milli qürurun aşılması gələcək vətəndaş mövqeyinin düzgün formalaşmasına xidmət edir. Problemin elmi yeniliyi:

Problemin elmi yeniliyi. Kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırılması prosesi ilk dəfə olaraq məktəb və ailənin birgə fəaliyyətinin pedaqoji imkanları əsasında sistemli şəkildə təhlil olunur. Tədqiqatda milli-mənəvi tərbiyə ilə vətənpərvərlik hissini qarşılıqlı əlaqəsi yeni elmi yanaşma kimi təqdim edilir. Eyni zamanda, milli qürurun formalaşmasında dərsləndirici fəaliyyətlərin — bayramlar, mədəni tədbirlər, ekskursiyalar və görüşlərin rolu konkret pedaqoji faktlarla əsaslandırılır. Bu yanaşma milli dəyərlərin uşaqlarda daha səmərəli şəkildə mənimsənilməsinə yönəlmiş yeni praktik modelin formalaşmasına imkan yaradır.

Problemin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Məqalənin praktik əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, burada təqdim olunan nəticə və təkliflər tədris prosesində, məktəbdaxili tərbiyə işlərində və ailə-məktəb əməkdaşlığında effektiv şəkildə tətbiq oluna bilər. Tədqiqatın nəticələri ibtidai sinif müəllimləri, tərbiyəçilər və valideynlər üçün kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırılmasına yönəlmiş praktik metodik vəsait kimi istifadə oluna bilər. Məqalədə irəli sürülən yanaşmalar bayram tədbirlərinin, ekskursiyaların, mədəni layihələrin və dərsləndirici fəaliyyətlərin planlaşdırılmasında tətbiq edilərək uşaqlarda vətənə məhəbbət, milli dəyərlərə hörmət və sosial məsuliyyət hissələrinin inkişafına real töhfə verə bilər.

Ədəbiyyat

1. Əhmədov, A. Pedaqogika: nəzəriyyə və təcrübə. Bakı: Təhsil, 2019.
2. Əliyeva, S. Milli-mənəvi dəyərlərin təlim-tərbiyə prosesində rolu. Bakı: Elm və təhsil. 2021.
3. Qasımova, L. Kiçik yaşlı məktəblilərdə vətənpərvərlik və milli qürur hissini formalaşdırılması yolları. Bakı: ADPU nəşriyyatı. 2020.
4. Məmmədova, R. Ailə və məktəbin birgə fəaliyyətində milli tərbiyə prinsipləri. Gəncə: Elm, 2022.

5. Hüseynov, E. Milli-mənəvi tərbiyənin pedaqoji əsasları. Bakı: Qrif nəşriyyatı, 2018.

6. http://www.anl.az/down/meqale/az_muellimi/2014/dekabr/409062.htm

F.A.Rüstəmov

Kiçik yaşlı məktəblilərdə milli qürur hissini formalaşdırılmasını əsas amil kimi Xülasə

Bu məqalədə ibtidai sinif şagirdlərində milli qürur hissini inkişaf etdirilməsinin pedaqoji, psixoloji və sosial əsasları araşdırılır. Müəllif qeyd edir ki, milli qürur hissi mühüm mənəvi amil kimi xidmət edir və vətənə sevgi, xalqına və dövlətinə hörmət, milli rəmzlərə sədaqət və mənəvi dəyərlərə sadıqlıq kimi inkişafa töhfə verir. Bu hiss təkcə təhsil prosesi zamanı deyil, həm də dərsdənkənar fəaliyyətlər vasitəsilə - bayramlar, görüşlər, ekskursiyalar, mədəni tədbirlər və ailə mühitində inkişaf etdirilir.

Tədqiqatda vurğulanır ki, ibtidai sinif şagirdlərində milli qürurun tərbiyə edilməsi onların vətəndaşlıq mövqeyinin, milli kimliyinin və mənəvi dəyərlərə münasibətinin inkişafında əsas rol oynayır. Bu sahədə məktəb və ailənin birgə səyləri milli dəyərlərin dərinədən başa düşülməsinə və Azərbaycan xalqının tarixinə və qəhrəmanlıq ənənələrinə hörmətli münasibətin formalaşmasına kömək edir.

Məqalənin nəticələri göstərir ki, milli əxlaqi tərbiyəyə sistemli yanaşma, valideyn-müəllim əməkdaşlığının gücləndirilməsi, milli rəmzlərə və vətənpərvərliyə hörmətin davamlı şəkildə təşviq edilməsi ibtidai sinif şagirdlərində milli qürur hissini inkişaf etdirilməsində əsas amillərdir. Bu da öz növbəsində gənc nəslin vətəninə və xalqına sadıq məsuliyyətli vətəndaş kimi yetişməsinə töhfə verir.

Ф.А.Рустамова

Формирование чувства национальной гордости у младших школьников как основного фактора воспитания Резюме

В статье рассматриваются педагогические, психологические и социальные основы формирования чувства национальной гордости у младших школьников. Автор отмечает, что чувство национальной гордости служит важным духовным фактором, способствующим развитию у детей любви к Родине, уважения к своему народу и государству, верности национальным символам и приверженности моральным ценностям. Формирование этого чувства осуществляется не только в процессе обучения, но и во внеурочной деятельности — во время праздников, встреч, экскурсий, культурных мероприятий, а также в семейной среде.

В исследовании подчеркивается, что воспитание национальной гордости в младшем школьном возрасте играет ключевую роль в становлении гражданской позиции ребёнка, его национального самосознания и отношения к духовным ценностям. Совместная ра-

бота школы и семьи в этом направлении способствует глубокому усвоению национальных ценностей, уважительному отношению к истории и героическим традициям азербайджанского народа.

Результаты статьи показывают, что системный подход к национально нравственному воспитанию, укрепление сотрудничества между учителем и родителями, а также постоянная пропаганда уважения к национальным символам и патриотизма выступают основными факторами формирования чувства национальной гордости у младших школьников. Это, в свою очередь, способствует воспитанию подрастающего поколения как ответственных, преданных своей Родине и народу граждан.

F.A.Rustamova

Formation of a sense of national pride in primary school students as a key educational factor

Summary

The article examines the pedagogical, psychological, and social foundations of forming a sense of national pride among primary school students. The author emphasizes that national pride serves as an important moral factor contributing to the development of love for the homeland, respect for one's people and state, loyalty to national symbols, and adherence to spiritual and moral values. The formation of this feeling takes place not only within the learning process but also through extracurricular activities such as celebrations, meetings, excursions, cultural events, and within the family environment.

The study highlights that cultivating a sense of national pride at an early school age plays a crucial role in shaping the child's civic position, national identity, and attitude toward spiritual values. The joint efforts of the school and family in this process help students internalize national values, develop respect for the history and heroic traditions of the Azerbaijani people, and strengthen their sense of belonging.

The results of the article demonstrate that a systematic approach to national and moral education, the strengthening of cooperation between teachers and parents, and the continuous promotion of respect for national symbols and patriotism are key factors in fostering a sense of national pride among young schoolchildren. This, in turn, contributes to raising a generation of responsible, loyal, and patriotic citizens devoted to their homeland and nation.

Redaksiyaya daxil olub: 26.02.2025